

NAGYVÁRAD

Hírtételei ar: Vidéken egy óra 40 lei.
Nagyváradon: egy óra 30 lei.

Főszerkesztő:

HEGEDÜS NÁNDOR

Felolós szerkesztő:

MARÓT SÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Károly herceg
(Szilágyi Dezső)-utca 6.

Köze a kisebbségi kérdés tanítására

Így szögezzük ismét az utódállamok törvényezett kisebbségi életnyilvánítására. E kisebbségi népek lélekében amúgy is biztonságos, abroncsított államok erős nemzetisége, önkéntesül bugyborékol felszínre tehát a kérdés sikaréniaival túlozni, szűzni s magyban elkerülhetetlenül szítani is a legigibbi érzékenységeket?

Jugoszláviában eljárást indítottak egy gazdaságkör vezetősége ellen, mert a kiállítás kapcsolatban rendezésbarén magyar anyanyelvű jugoszláv polgárok magyar — nem pedig szerb — nyelven énekelték el a jugoszláv himnuszt.

Alig hihető, hogy akár Jugoszláviában, az utódállamban nagyszámu osztója magában az uralkodó nemzet sorsára képtelen intézkedésnek.

Itt népi, nemzeti problémák élnek, vagy az egyoldalu megoldásában részlegesen kivirágzanak, vagy mindig legközvetlenebb, legösszefüggésből fakadott jele éppen egy nemzetiségi felolvasásának, ha a fölé kerekedett uralmat, legyen az vagy nemzeti eluralkodás saját tudta üdvözölni, elvétele dícsérni sorsával való kiengesztelődésének.

A kormányok részéről várva-várt volt a jugoszláviai magyar gazdaság a jugoszláv eszmékhez felsimuló. Ezt a precedenst egy nemzeti kormányának keztyüs kézzel volna fölemelni, ha az okos önzés át folytatja is. Ezt az egy példát, jugoszláv kormány vagyok, körítve az európai közvélemény elé, mint semfényvesztést annak bizonyítására, hogy a jugoszláviai kisebbség a földi fedettség non plus ultráit tükrözi. Elvett a hatóság eljárást indít a himnusz-énekés gazdaságkör ellen. Az nek akkor is ki kellene efenie keletolat, ha történetesen nem magyar, sorokba róna a beszámolót. Mi ez? Akció? Hivatalos hatalommal való és? Elvétett kegykeresése a magasztóságoknak? Ambíció? Hisztéria, vagy hogyha mindez nem: micsoda

án mindegyik föltevésből egy-egynyi ama legnagyobb hibán, hogy

A kisebbségi problémát azervek legtöbbszor a pesszimizmus tüvegén, igen sokszor az optimizmus fedített látsóvén nézik, de sohasem sikbe, hogy a kérdés legiobbban szemmel szemléltető. Még az olyan indulatu kormányközégek is elvétik a helyes latolását, mint akihez a katolikus püspöknek volt szerencsult héten a román kultuszminiszter. Ez a hangsúlyozzuk — különben szünnek látszó úr — aki nem tartozott annak kijelentésétől, hogy a kisebbségi probléma az európai szellem kióta tapasztalható, előnymulása

követ
kev
gy
fel
di
vil
ly
le

Mert mit is mondott éppen ez az úr, kihez e percben legtüzesebb reménységeink fűzhetők. Azt mondotta, hogy a kisebbségi komitét, mely közvetítő kapcsolat volna a kisebbség s a kormányzat között minden felmerülő nézeteltérésben, ezt a megszervezendő szervet a kultuszminisztérium keretébe kellene beosztani, mert — s itt siklik meg a iudicium — a kisebbségi élet felekezeti és oktatásügyi kérdésekben éli ki magát.

Világos, hogy a püspökkel tárgyaló miniszteri megbízott ebben az esetben a gukker kicsinyitőbb, homorubb lencsét emelte szeméihez. Lehetetlen egy kétmillió néptömb minden kollektív életigényét beszorítani merő kultuszügyi reszort korlátaiiba.

Alig hihető.

Am, hogy kívánhatók, hogy okirályságbeli mentalitással, ahol öt évvel ezelőtt egy homogén lakosság vezetőinek nem kellett számolniok többrétű népesség egymás közötti egyensúlyozásával, ezeket a kérdéseket helyesen bonyolítsák?

Románia ézzel szemben gazdag olyan férfiakban, akik évtizedek nemzetiségi küzdelmeiben nőttek egy nemzet nagy politikusaivá. Hogy van az, hogy e férfiak közül még egyiknek sem jutott eszébe, hogy ki kellene iskolázni minden tágabb diszpozícióval rendelkező kormány-exponenst, minden vezető közigazgatási tényezőt a kisebbségekkel való bánásmódban? Hogy nemzetiségi vidékeken a népek egymás közötti békéjének s az országnak érdekében is csak olyan tisztviselők tölthetnének be vezető pozíciókat, akik egy

kérdésből többé
fejlődött, ez a na
kisebbségi komitét
is erőlyesen szon
a magasrangú de
g sem képes he
a minorítások je

ilyen kisebbségi-kezelési kurzust végigcsináltak?!

És milyen könnyű volna felállítani egy ilyen kisebbség-kezelési tanfolyamot! Mennyi kitűnő tanár állana rendelkezésére ennek a legmagasabb fokú iskolának. Hogy hirtelen kiragadjunk egynehány nevét, ott volna köztük Tripón Gábor liberális képviselő, ott volna Lázár Aurél nemzetipárti képviselő, akik voltak már egyszer tagjai egy kisebbségi bizottságnak, tudniillik annakidején a magyarországi román nemzetiségi komiténak. És Maniu és Vajda és az a Mihályi Tivadar, aki a Memorandum-pörre még élénken emlékezhetik, mert szerepelt benne és Goldis László, aki könyvet írt a nemzetiségekről, sem hiányozhatnának a professzori karból, sem Goga Oktavián, aki külföldön eleget propagálta annak idején a nemzetiségi kérdést.

Jászi Oszkárnak a nemzeti államok kialakulásáról írott könyvét ez a tanári kar kétségkívül kötelező tantárggyá emelné, hiszen annak idején annyit, de annyit hivatkoztak rá. Ennek a képzett tanárnak úgy sincsen e percben egyéb súlyos politikai hivatala; könnyű szerrel alakíthatnák meg a liceumot. Soha még egyetemnek, vagy liceumnak nem volt ilven tanári kara, amely évtizedekig parlamentben, sajátóban, szöszéken hirdette a nemzetiségi politikát. Nem kellene tankönyv sem nekik; ha esetleg elfelejtették volna az anyagot, elővehetnék a magyar időkől való képviselőházi beszédeiket, a különféle komitét-ülésekben megszövegezett emlékirataikat, hírlapi cikkeiket, könyveiket és mindazt, amit ezekben lefektettek, beleöntenék azoknak a tisztviselőknek és politikusoknak a tudatába, akik eddig nemzetiségi kérdéssel soha nem foglalkoztak.

Csak őszinte akarat kellene hozzá. S a kisebbségek tétova sorsát, melynek vágyai ágaznak kopár sziklák közé, de televény földekre is, milyen egyszerű lenne egyetlen egészséges váltoálással ráterelni arra az irányra, amelyik felől egy fiatal ország jövőendő békéje, jóléte s megelégedése integet!

Német munkanélküliek megostromolták a mülheimi városházát

A szocialisták nem akarják megbuktatni a Cuno-kormányt

A német külügyi vita a hivatalos francia köröket megerősítette felfogásában, hogy a közel jövőben helyzetváltozás nem várható. Általános nézet, hogy a német közvéleménynek nincs megfelelő vezére. A pártok között a jóvátételben eltérés van csak, a szélsőjobb áll egységesen a jóvátétellel szemben. Komolytalannak tartják a husz és negyven milliárd fizetés felajánló javaslatokat, különösen olyan feltétellel, hogy a franciák ürítsék ki a Ruhr-vidéket s a rajnai tartományokat.

A párisi Oeuvre munkatársa közli, hogy belga körök felfogása szerint azzal, hogy Németország Rosenberg külügyminiszter által közhírré teszi terveit, nagy lépést tesz a megértés keresése elé.

Berlinből jelentik, hogy a munkanélküliek megostromolták a mülheimi városházát, rövidesen benyomultak, majd mikor kiszorították őket, kövekkel bevették az ablakait. Lövöldözés kezdődött, melynek egy halottja és tizenkét súlyos sebesültje van.

A müncheni állami törvényszék a Münchenbe érkező, a Berlinből kiadott elfogató parancsoknak felsőbb állami érdekből nem tesz eleget, mert pártpolitikai miatt nem akarja kitenni az országot az anarchia veszélyének.

A német birodalmi gyűlés külügyi vitájánál Rosenberg külügyminiszter helyett Malzohn államtitkár szólalt föl. Tilakozott, hogy a szövetséges Rajna-bi-

zottság Hatzfeldet kiutasította a megszállott területről. A külügyi vitánál Helfferich kifogásolta, hogy Stressemann a tárgyalási készség felajánlásában messze ment el, Rosenberg beszédéhez teljességgel hozzájárult.

Breitscheid szociáldemokrata nem hajlandó a rajnai, westfalai területeket Franciaországnak átengedni. A kritikus helyzetben — ugymond — a szociáldemokraták nem akarnak kormányt bukattatni. Lauscher centrupárti megköszönte a pápának a Ruhr ügyében való érdeklődését.

Elkobozták Nagyváradon a Magyarországból hozott könyveket

Tegnap délután Malmuca siguranca al-főnök vezetésével a sziguranca megbízottai sorra megjelentek a nagyváradai könyvkereskedésekben és a miniszteri rendeletre való hivatkozással leltárt vettek fel a Magyarországon 1920. után forgalomba került és Romániába behozott könyvekről és megkezdtek azoknak elkobzását. A megkezdés szomorú képet nyújtó munka folyamán sorra ürültek ki a könyves polcok, az egyetemes kultúrát terjesztő kötetek: tudományos munkák, regények, külföldi írók, magyar fordításban megjelent dolgozók és a drága, értékes könyvek külön ládába kerültek, lepecsételték őket azzal, hogy felsőbb utasításhoz képest azokat Bukarestbe szállítják. Hogy mi sors vár ezekre az elkobzott magyar könyvekre, az még nem bizonyos. Lehet, hogy Bukarestben megsemmisítik az egész ország területéről ilyen módon összehordott magyar könyveket, de valószínűbb, hogy a lefoglalt sok-sok ezer könyvet az ügy végleges lefolytatásáig meg fogják őrizni.

Bizonyos az, hogy a foganatosított elkobzás rendkívül érzékenyen sújtja a nagyváradai és általában az erdélyi könyvkereskedőket. A szóban forgó rendelet ugyanis csak tavaly március havában jelent meg és 1922 előtt nem esett tilalom alá a magyar könyvek behozatala, míg most a hatósági engedéllyel behozott könyveket is, melyek 1920—22-ig kerültek forgalomba, elkobozták. A nagyváradai könyvkereskedők természetesen azon vannak, hogy a rájuk súlyosodó horribilis károkkal szemben érdekeiket megvédjék, mert hiszen szabályszerű engedéllyel behozott könyvek elkobzásáról szó van. Értesülésünk szerint úgy a nagyváradai, mint az aradi és temesvári könyvkereskedők Kolozsvárra utaznak, hogy ügyüknek orvoslása érdekében tanácskozzanak és illetékes helyén intervenáljanak. A legtöbb kolozsvári könyvkereskedő — ahol a könyvelkobzást szintén foganatosították — úgy nyilatkozott, hogy a könyvkereskedők végső esetben magánjogi perrel fogják jogukat megvédeni és a bíróságok belátására bízzák, hogy mennyiben volt igazságos és helyénvaló intézkedés a könyvek elkobzása.

Nincs kizárva azonban az sem, hogy az illetékes kormánytényezők — tekintve, hogy romániai kereskedők, nagy adófizetők súlyos károsodásáról van szó — időközben úgy fognak határozni, hogy méltányossági szempontok figyelembe vételével a könyveket feloldják a mostani zárlat alól és így a könyvek egy újbóli cenzúra után ismét forgalomba kerülhetnek. Ez esetben az elkobzott könyveket a kereskedők hiánytalanul visszakapják.

Egy kolozsvári újságíró a könyvek elkobzásának dolgában beszélt Bianu Jenő dr. siguranca-vezérfelügyelével és arra a kérdésre, hogy a könyv-razziát csak Erdély területére hajják-e végre, a következőket mondotta:

— Ellenkezőleg, egész Románia területén. A bukaresti könyvkereskedésekből ugyanúgy elkobozták a könyveket, mint az erdélyiekből.

— Az általános tilalom helyett miért nem alkalmaznak inkább könyv-cenzurát, ami teljesen megfelelne az állam érdekének és lehetővé tenné ezáltal azt is, hogy a magyarországi írók műveit a Romániához csatolt területek lakossága is megismerhesse és olvashassa?

— Az erdélyi magyar kultúrának nézetem szerint az erdélyi grafikai ipar teljes kihasználása fontosabb érdek, mint a magyarországi könyvkiadó cégek hizlalása. Adják ki a könyveket Erdélyben s akkor itt azokat szabadon terjeszthetik. Az erdélyi grafikus munkások száza vannak munka nélkül, és bármilyen fájdalmas operációt jelent a magyar könyveknek Romániából való kitiltása, a kiadók rá fognak jönni arra, hogy a könyvek kiadása üzlet s így nem fogunk rászorulni arra, hogy egy más állam nyomdaiparát támogassuk.

A sziguranca vezérigazgatója elfelejti, hogy Erdély egymaga nem bír annyi könyvet, hogy itt a könyvkiadás szélesebb kereteket ölthessen, de meg a magyar írók nem laknak Erdélyben és a magyar közönségnek jogos kulturális szükséglete, hogy a magyarországi írók és tudósok munkáit is elolvassa, Egy Herczeg, Karinty, vagy Babits-könyvet Erdélyben kiadni nem lehet.

Az Ügyvédi Kamara az ügyvédi tisztességért

A nagyváradai Ügyvédi Kamara tegnap dr. Kiss Döme szenátor elnöklésével ülést tartott, amelyen a választmányi tagok szokatlan nagy számmal jelentek meg. A kongresszusi számítások után, amelyből kiűnt, hogy a kamarát mi sem terhelte, indítványt tettek, amely a következő:

Indokolás nélkül állásából elbocsátott ügyvéd helyett anélkül, hogy az ügyvédi tisztességet ne érintené, más ügyvéd a hivatalos állást elfoglalhatja-e vagy sem?

E kérdéshez sokan szóltak s kialakult az a vélemény, hogy amennyiben az állást elfoglaló ügyvéd ellen bizonyították, vagy valószínűségi körülmény szereszhető, hogy közreműködött volna az állás elnyerésénél, ez az ügyvédi tisztességet érinti.

A kamara választmánya ezt a határozatot az új ügyvédi törvény 76. szakaszában reáruházott jogköre alapján hozta meg, amely hivatalból kötelezi az ügyvédi tisztességet érintő esetekben véleményre.

Megalakultak az adóketőbizottságok

Tegnap számunkban megírtuk, hogy a városi adóhivatal összeállította azoknak a névsorát, akik közül a törvényszék a hat adóketőbizottságba kisorsolja az adózók képviselőit. A névsort a törvényszékhez terjesztették be, ahol tegnap délelőlt ejtette meg a sorsolást dr. Chetian Simon törvényszéki elnök. A sorsolásnál jelen voltak dr. Pap János a Kereskedelmi és Iparkamara titkára, dr. Vostinar János főjegyző, Coroi Alexandru pénzügyigazgató és Mula Mihály törvényszéki jegyző.

A sorsolás eredménye a következő: Első bizottság tagjai: Pop Mihály és Tokai Mihály, az Iparkamara részéről pedig dr. Markovics József és Vlár Agoston. A második bizottság: Báthory László, Oláh Ferenc. Iparkamara részéről: Popper József és Táray Sándor. A harmadik bizottság: Serbán Pável, Czegléd Jermiás. Az Iparkamara részéről Mihály Pál és Cser János. A negyedik bizottság: Blaha István, dr. Roxin Teodor, Iparkamara részéről Kelen Béla és Budai Pál. Ötödik bizottság: dr. Fornét Miklós, dr. Halász Márton, Iparkamara részéről Reismann Mór és Keztyüs János. A hatodik bizottság tagjai Mezei János és Szatill Ferenc.

A pénzügyigazgatóság értesítette az adózó közönséget, hogy az adóketés céljából alakított mind a hat kerületben a követ-

kező napokon várható a bizottságok megjelenése:

Május 1, 19, 21, 22, 24, 25, 28-29-30-31-ig. Mindenki készen lak- és üzletbér szerződését, vételét igazoló szerződést s minden okmányt, amelyekkel az adózó beszámoló kiadásait igazolni tudja.

Ingyen tej a munkásbetegségi tagjainak

Egész Európában, fejlettebb városokban különböző formákban működnek intézmények, amelyeknek célja az anya- és csecsemővédelem. Megállapították, hogy a csecsemőhalandóság háromszor nagyobb, mint a művelt nyugaton s északon. Anglia és Skandinávia különösen sebb helyzetben vannak. A csecsemőhalandóság legnagyobb oka a helytelen táplálás, amely az anyák tudatlanságának és segítségének a következménye. Ennek elhárítása ingyen tej intézmény létesítésével a szegény országokban, így Budapesten ezeket az intézményeket a háború jóvoltából elpusztította.

Nagyváradon, hogy a bajon sikertelenül az állam létesítette és kifejlesztette a fánia szövetségtől átvett köponti csecsemővédő óvodát, amelyet hosszú éveken át dr. Edelmann Menyhért vezetett, nagy buzgalommal és eredményesen. Legnagyobb a munkásbetegségélyző kapcsolata ebben a szociális működésbe s az államnak akar tenni azzal, hogy saját tagjainak külön osztályt szervezett, amely hivatása ellenőrizni a csecsemők fejlődését a szegényebb fejletlen csecsemők elátását anyák részére ingyen tejet adja, ezt teljesen megszervezték, kibővítették és a gyermek-kelengye osztogatásért a csecsemők ruhái sirlalmas állományok. Megesett, hogy papírba győltve vitte fel a szegény anyák csecsemőjét az ambulációra.

Végül, ha ezt megvalósítják, az anyák részére osztanak ki ugynevezett dorkosarakat, amelyek mindazokkal a ket lesznek felszerelve, amelyekre a asszonyoknak szüksége van.

Az ingyen tej intézménynek vezetője dr. Munteanu Leontin, a kiállítás díjazott, az egészségügyi felügyelőség vezetője nyerték meg, aki minden szociális munkában kivieszi a részét. Az ingyen tej intézmény kezd meg működését, szombaton és vasárnap 11—1 óra között randel dr. Munteanu egészségélyző főorvosi szobájában s vasárnap délelőlt 9—11 között.

Minden szoptatós anya, vagy fejletlen gyermeke van s tagja a segélyzőnek, vigye fel rosszul táplált gyermekét s egy literes üveget jól kimosott szűkeges, a tejet megkapja.

JOCELYN

a páratlan sikerű francia filmre

ma utoljára

látható a

Dorian Filmszínházban

Esimulnak az antiszemita heccek Bukarestben

Bukarestben az utóbbi napokban ism. felszínre vetődött egyetemi zsidóhecek, mint a Rador jelenti, tegnap lát-szag leülepedtek.

Az egyetem előadásai teljes rendben voltak le. Az orvoskari fakultáson a roma hallgatók is megjelentek, azonban a zsidó hallgatókat elkülönített padokba ültették.

A lapok megállapítják, hogy a botrány rendszerint délelőtt történnek, amikor a fiatalabbkorú hallgatók vesznek részt az előadásokon. Pangrati rektor a Dineata tudósítójának kijelentette, hogy meggyőződése, miszerint a normális rend az egyetemen nemsokára teljesen helyreáll.

Az egyetemi tanács egy évre kizárta az ország összes egyetemeiről Rosenzweig orvostanhallgatót, aki felfegyverkezve ment el az egyetem előadásaira, örökre kizárta az ország összes egyetemeiről Anasiu Vasilie bölcsészt, aki brutális bántalmazta kollegáit.

A főügyész visszavonta az Eforia szin-előtt letartóztatott diákok ügyében egyújtott felelősségét. A letartóztatottak ma szabadonbocsájtották.

A mezőtelegi gyilkosság tettesének beismerő vallomása

Tegnap vitték ki a mezőtelegi gyilkosság tetteseit, hogy a helyszínen újból vizsgálják velük a gyilkosság momentumait és ezáltal világosságot derítsenek az ügy még homályos részeire.

Besszer Hugó óráját és a revolvért keresi a csendőrség, amelyet Ariseanu szándos irányít. A még szokásban levő gyilkosokat most már nehéz lesz elfogni, mert bizonyosan túl lesznek messze vidéken. A körözésükre kiadták a köröző letéteket.

A kihallgatás Teleghden újból megkezdődött, azonban a nyomozó hatóságok helyzete igen nehéz, mert a raffinált, raz-cigányok igyekeznek összezavarni a hatóságokat. Egy-egy cigánynak három-négy neve is van. Ugy, hogy nem lehet tisztázni, hogy Varga Györgynek, vagy Kulának, vagy Mihálynak hívják a tettest. Azután Lukács Károlyról, meg Györgyről beszélnek, de az is lehet, hogy más neve van a szokásban levő tetteseknek.

Ariseanu csendőrszándos információjára szerint a vizsgálat előreláthatólag 8—10 napig húzódik el.

Bajadér összes előadásaira már szombat reggel 9 órától lehet jegyet váltani a színházi pénztárnál.

Tavaszi divatszövet-ajándékaim megérkeztek

Schwarz Lajos
úri szabó
Str. Postei (Urú-utca) 8

Madas István jubileuma

Huszonöt év óta talán először esett meg Madas Pistával... úgy álltak szemben egymással ő és közönsége, hogy a mosoly elalélt az arcokon s kihagyott a jókedv szivverése... Testvére volt ez az ájtatos komolyság annak a dühös könyöklésnek, mely mult szombaton reggel rohamra préselte egy nagyszerű színész tiszteleit és barátait a színház pénztára ellen, ahol a Madas-jubileum vajmi kevésnek bizonyult jegyeit árusították. Áhitata és mérges tülekedése Madas Pista publikumának: --- mindketten a szeretet méhében fogantak, a szeretetében, mely egyedüli kárpótolója a magyar kultúra kenyérhéjjal fizetett sáfárjainak.

Diszben a színház

A városi színház páholyainak vörös peremét, az erkélyek körbefutó káváját, az első sor zsölyék könyöklőjét s a sugólyuk kagylóját már délután felvirágozták Papp Dezsőné vezetésével a nagyváradi jótékony hölgyek. A színpadon ugyancsak ők állították föl az impozáns emelvényt, melynek a nézőtér felé eső oldalait szintén rengeteg virág, szalag és koszorú díszítette. Erre a virágos pultra halmozták a jubiláns művész barátai és tisztelői a Madas Pistának küldött ajándékokat. Pompás koszorúkat küldöttek az ünneplő színésznek: Nagyvárad város közönsége, a nagyváradi iskolák ifjusága, az Erdélyi és Bánáti Színészegyesület, Parlagi igazgató, Jósika Mici és Zigre Aurél. Az „Acélhang” dalárda ajándékai közül egy album-alaku tortán Madas legelső fellépését és a jubiláns előadást jelző felirat ékeskedett: Madarász 1898—Gyerekkasszony 1923. Özv. Juricskay Dezsőné eleven emlékének, egy demizson bort és sonkát, Polgár Mariska a Gyerekkasszony se-lyemre himzett színlapját, Moskovits, London és Nováki több üveg rumot, cognacot, likőröket, bort, a Wurste-cég cukrot, Czira Kálmánné virágcsokrot, Vester Mihályné egy kolbással kombinált virágkosarat, Japport cukrász tortát küldöttek a jubilánsnak. Az asztal körüli kopasztott gyenge malac körülötte liszt, zsír s más élelmiszerek hevertek, mint a város közönségének ajándékai. Jósika Mici és Zigre Aurél még egy drága borszivartárcával, Gróf Laciék pedig Madas Pista fiának arcképével lepték meg a jubilánst.

Ünneplés a színpadon

Jóval fél nyolc előtt gyülekezett már a három nagyváradi dalárda: a Gutenberg, az Acélhang és a Református Dalkör a vasfüggöny mögött. A művész barátai, ismerősei is izgatottan vegyültek a színészek közé a zsufolásig megtelt színpadon. A színpad oldalán Papp Dezsőné, Krausz Samuné, Olasz Béláné, Erdélyi Zoltánné, dr. Marosi Antalné, Krausz Inci és Somogyi Ciske helyezkedtek el, akik önzetlen lelkességükkel és aszszonyi szívük melegségével a Madas-jubileumot tulajdonképpen megszervezték.

Közben a nézőtér is utolsó zugig megtelt, nem segített az érdeklődés mohóságán az a két-három széksor sem, amit az orchester mélyedésében elhelyeztek. Kíváncsiak százai férköztek a széksorok közti járóhelyekre, a bejáratok ajtóit mellett, sőt kinn a foyerekben is.

Az ünneplő Madas egyszerű zsakettben ezalatt izgalomtól sápadtan járt föl és alá szűk öltöztetőjében, mely szintén csupa örökzöld fenyő és virág pompájába borult. Gyöngéd kezek perzsaszőnyeget borítottak az öltöző padlójára. Elválhatatlan cimborája a jubilánsnak: Stoll Béla talán még idege-sebben, mint maga a szótlanságig elfogódott Madas, sétált föl alá a pár lépésnyi helyiségben.

Most gongütés hangzott a színpadról. A függöny felszaladt. Szatmáry karmester intésére a zenekar dübörgő nyitánya nyomta el a publikum zsongását. Ebben a percben Jósika Mici és G. Polgár Mariska léptek Madas öltöztetőjébe.

— Bennünket ért a megtiszteltetés — kezdte

Polgár Mariska meghatottan, de szava elakadt. Homlokon csókolták Madast, azután vezették, kézenfogva, kifelé, a színpadra, hol az ünnepség megkezdődött.

Üdvözlő beszédek

Percekig tartó virágosó hullt a meghatott komédiásra. Taps, ováció véget érni nem tudó áradatban üdvözölte a jubilánst.

Majd a színügyi bizottság nevében Marcus István intézett először rövid románnyelvű, azután magasan szárnyaló, emelkedett magyar üdvözlőt Madashoz. Kiemelte annak a művészi munkának értékét, amit a színész nap mint nap teljesít, hangsúlyozta, hogy az olyan becsületes kulturtörőkvéseknek, mint amit az ünnepelt huszonöt év óta hevítük pályáján, nem szabad elbukniok. A színügyi bizottság nevében aranybullát nyújt át a művésznek.

Kocsán János a város közönségének köszönetét tolmácsolta:

— A színésznek — ugymond — s különösen minden kis nemzet színészének az a sorsa, hogy gondok felhője kíséje egész életén át. Kődös a nap-pala, borus az éjszakája, a nehéz emlékekkel teli a multja, bizonytalan a jövője. De este, ha kigyúlnak előtte a lámpák, feledve a ború és a gond, a mi előtte van, csak egy: megfelelni a rábizott művészi feladatnak s ha lehet, dicsőséget emelni annak a kultúrának, mely szívéhez nőtt sajátja.

Művészi pályájának ünnepséggel lerögzített határkövének Madas kivételes művészi tulajdonságait megillető tisztelettel és forró kézzsoritással üdvözlö Nagyvárad közönségének nevében.

Kocsán beszéde után Krausz Inci a város közönségének ajándékait: egy aranyórát s egy „Gyerekkasszony” jelű tizenhatezer leiről szóló tákarékpénztári könyvet, Somogyi Ciske pedig gyönyörű csokrot adtak át.

Az Erdélyi és Bánáti Színészegyesület Janovics Jenő dr. helyett alelnökét, Lengyel Vilmost küldte ki a jubileumra. Lengyel Vilmos Janovics beszédét olvassa, így fejezi be üdvözlő szavait:

— Ki fölöttünk vagy irtsd ki a hatalmasok lelkéből a sanda gyanút, az ostromzó haragot és a bosszura szomjas gyűlölséget. Lássák, tudják és higgyék, hogy a színpad finom és illatos virág, amelyet gyöngéd kézzel kell ápolni, öntözni, akármilyen nyelven szolgálja is azt, ami bennünk érez és eszmél. És távoztasd el tőlük mindörökre azt a balga hitet, hogy a magyar színpad kártékony ellensége lehet ez ország boldogságának. És gyökereztesse meg bennük azt az igazságot, hogy egymás mellett győzelmes szépségben virulhat a két egymásra utalt színpadi művészet, de egyik sem élhet meg a másik hulláján.

Fulmináns hatással mondott temperamentumos beszédet ezután Parlagi Lajos, a színház igaz-

Két műsor egy előadáson!

1 A szív tévedései

Szerelmi dráma 4 felvonásban. — Deésy

Alfréd rendezése.

Főszereplő: Igallás Sandy.

2 Asszonyhűség

Dráma 4 felvonásban. — Főszereplők:

Holbay Kamilla és Dán Norbert

ma, pénteken az

Apollóban

gatója. Törhetetlen hitvallás volt ez az ováció a magyar színjátszás jövője mellett. Az igazgató beszéde végeztével az estély felemelt helyáraiból származó jutalomként körülbelül hétezeröttszáz lelt adott át borítékban Madasnak.

Az újságírók nevében dr. Zoltán Jenő kartársunk, a „Friss Újság” felelős szerkesztője, a szintársulat nevében pedig Harsányi Miklós mondtak talpraesett beszédeket. Harsányi ünnepi szónoklatának elhangzása után Jósika Mici a társulat emléktárgyát, ezüst cigarettatárcát helyezett Madas elé.

A jubiláns sir

Az üdvözléseknek ezzel vége is szakadt. Mindenki Madas Pistára nézett. S ő előre jött a sugólyukig:

— Hálát adok neked mindenható istenem — hullottak egyszerű, vallásos szavai a virágok, a bitor drapériás nézőtér széksorai közé — hálát adok neked, hogy ezt a napot megérnem engeded.

Kerésetlen szavakkal igyekezett vázolni azokat az érzéseket, melyekkel örökre adós marad az ünnepi estélyen megnyilvánult szeretetért mindenkinek. Szavai el-elcsuklottak a benső felindulástól. Viharról beszélt a mindig jókedvű Madas, arról a viharról, amely e percben a szívében dult. Zsebéből előhúzza zsebkendőjét, beletemette arcát s a: — komédiás nem tudott tovább beszélni, csak zokogott, mint egy boldog gyerek.

A három dalkör hangolta csakhamar vigabb kedvre a közönséget, majd csakhamar a Gyerekaszonnyal reprisével megkezdődött a jubiláns színész jutalomjátéka.

Az előadás

Az ünnepélyes alkalomra Bokor Józsefnek magyar levegőjű kedves énekes játékát adták, amelyen a kisebb szerepeket is a társulatnak elsőrangú tagjai vállalták. Az egész előadás egyébként rendkívül meleg és meghitt volt és a meg nem szűnő ünnepelésnek centrumában természetesen a nagyszerű jubiláns: Madas István állott, aki régi, kedves szerepét: egy molnárinast adta aranyos humorral, csupa közvetlenséggel és minden jelenetét felzúgó taps kísérte. Excellált az ifjú molnárné szerepében Pintér Böske, aki temperamentusabb, kedvesebb volt mint valaha. Pompás és erőteljes volt a nagyszerű Tóth Elek, kitűnően énekelt Tóthay Bandi finoman játszott Polgár Mariska és a többiek is kivétel nélkül hozzájárultak az emlékeztetésen szép este sikeréhez.

Habig kalap ujdonságok

Ifj. Erdős Albert
uri divat osztályán a leg-
olcsóbbak.

Rákóczi-ut 7.

Telefon 634.

Angol-francia zophirokból
uri fehérneműek
mórot után

Róth M. Mária
cégnél, Mária királyné-tér
8. sz. Telefon 184.

Ujból esik a német márka

Berlinből jelentik, hogy a tőzsdének szerdán óriási szenzációja volt. A külföldi értékek árfolyama ismét hatalmas ugrásokkal emelkedik. A dollár huszonkét-
ezres árfolyamról egyszerre tízezres ugrással 32 ezerre emelkedett. A mai tőzsdén akkora kereslet mutatkozott külföldi devizákban, hogy hozzáértők azt másfél-millió font sterlingre becsülik. Ekkora szükséglettel szemben a birodalmi bank nem folytathatja eddigi azon taktikáját, hogy a devizakészletei nagyrészenek piacra dobásával igyekszik megtartani a márka árfolyamát.

A spekuláció annyira megrohanta a berlini devizapiacot, hogy a birodalmi bank legalább egyideig kénytelen a váltó-
árfolyamot sorsára bízni, az alkalmas pillanatban beavatkozva.

A közgazdasági körök véleménye különben az, hogy a birodalmi bank a márka árfolyamának mesterséges tartását nem szünteti be, csak taktikát módosít.

A márka újabb árfolyam zuhanása bizonyosan újból hatással lesz a magyar korona árfolyam alakulására is, mert a márka emelkedése vagy esése legtöbbször élénk hatással van a magyar korona árfolyam alakulására is.

Miért lett öngyilkos Weisz Gyula

Egy csendőr kergette a halálba?

A napokban megírtuk, hogy Weisz Gyula mechanikus öngyilkossági szándékából mellbelőtte magát a Schlauch-parkban. Az öngyilkos jajgatására Pop-Baldi Miklós rendőrkapitány lett figyelmes, aki a Schlauch-téren lakik. Ő szállította be a súlyosan sérült fiatalembert a kórházba. Azonnal kihallgatták, de az öngyilkosság okát a rendőrtisztnek nem akarta megmondani, jegyzőkönyvbe is ezt foglaltatta. Tegnap délelőtt azután három napi haláltusa után meghalt Weisz Gyula s már úgy látszott, hogy az öngyilkosság igazi okát soha nem tudják meg, amikor jelentkezett Sternberg József magánhivatalnok Starrak rendőrkapitánynál. Elmondta, hogy az öngyilkos neki a legjobb barátja volt, egyedül tőle bucsuzott el levélben s

neki megmondta az öngyilkosság igazi okát is.

Starrak rendőrkapitány jegyzőkönyvbe vette Sternberg József vallomását, a melyet az esküvel erősített meg.

A jegyzőkönyvben elmondja Sternberg, hogy az öngyilkosság után a kórházban magához hívatta Weisz Gyula és öngyilkosságának okát is akkor mondta meg.

Pár héttel ezelőtt ment Weisz Gyula Fugyivásárhelyen lakó szüleihez. Nővérei panaszkodtak neki, hogy egy Lázár nevű kalapgyári tisztviselő molesztálja őket állandóan. Weisz Gyula, aki szerény, csendes ember volt, felkereste Lázárt és feleségre vonta. Szóváltás közben Weisz arcul ütötte Lázárt. Az elmúlt hét szombatján megint haza ment Weisz Gyula. Lázár ez idő alatt feljelentést tett a csendőrségen Weisz ellen. Egy csendőrkáplár magához hívatta Weisz Gyulát

s minden kihallgatás nélkül pusztatással megverte.

Weisz Gyula nem bírta a szégyent viselni, egy katonától revolvert vett és öngyilkos lett.

Eddig szól Sternberg József vallomása, amelyre esküt tett.

Az aktákat Starrak kapitány átküldte az ügyészséghez és értesítette a csendőrkörlet parancsnokságot is. A brutális csendőr ellen Weisz Gyula hozzátartozói is jelentést tettek a katonai parancsnokságnak, ahol szigorú vizsgálatot helyeztek kilátásba.

Egy magyar tudós látogatása Nagyváradon

Dr. Munkácsi Bernát, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, sok külföldi akadémia tiszteletbeli tagja, az összehasonlító nyelvészet európai híressége, képviselője, tegnap rokonai látogatására Nagyváradon tartózkodott. Az ősz, de galmas gondolkozású tudós Nagyváradon született. A gáczy Norbert premonostánár ösztönzésére az összehasonlító nyelvészet fejlesztésére adta magát s Lendz József, Simonyi Zsigmond és Vámbéry Armin vezetésével a filológus összeköttetések felé irányította működését. Helyszínen végzett kutatásait irt könyvét a M. T. Akadémia adta ki, neve az összehasonlító nyelvészetben az elsők közé emelkedett.

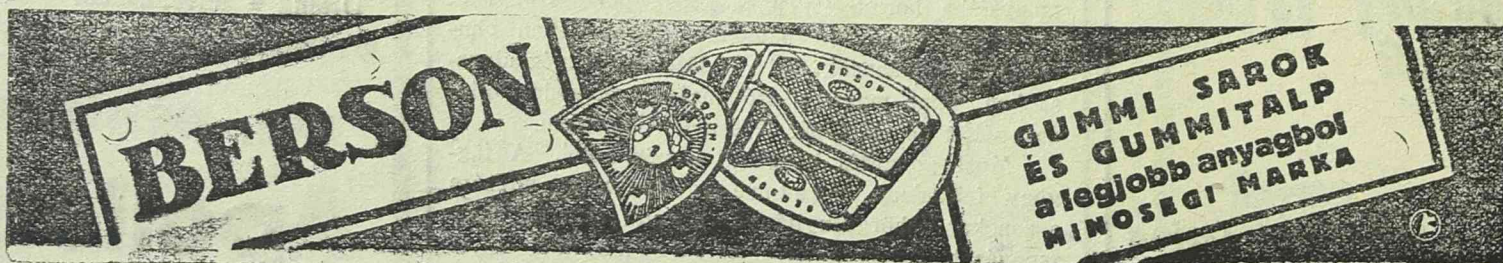
Felkerestük a kiváló tudóst rokonai körében s megkérdeztük, hogy mi foglalkoztatja őt e rettenetes időkben.

— Régi vállalkozásomat, — kezdte Munkácsi Bernát, — a vogul népköltészet gyűjteményéről szóló tanulmányomat rendezem sajtó alá. 1887—1888-ban az Ural vidékén tettem tanulmányutakat Raguly tal nyomán, aki utazásának eredményét nem tehette közzé. Tragikus sors. Ezenúton magam is gyűjtöttem anyagot, tisztáztam a vogulokkal való összeköttetést. Hét kötet jelent meg idáig ebből, most lát napvilágot a nyolc kötet a Munkácsi A. kiadásában. Tíz évi munkálkodás eredménye ez.

— Ezenkívül megjelenik újból a Keleti Szemle internacionális folyóirat, a nemzetközi közép és keleteurópai társaság adványa, amelynek gróf Kuun Géza és Vámbéry Armin voltak megalapítói, francia címe: Revue Orientale, az összehasonlító európai nemzetek, közép és keletázsiai kutatók működésének közlönye. Eddig két kötet jelent meg s én szerkesztem és Kunos Ignác. Angolok is érdeklődnek a lap iránt. A magyart eddig mint keleti nyelvet fogták fel, ami nem volt helyes. Irányban Angliában és Franciaországban is meg fog jelenni a folyóirat, németül is megvan: Ungarische Fahrbücher című Gragger Róbert szerkeszti, ugyanaz Gragger, aki megfejtette a Babbinger tal felfedezett legrégebbi, most magyar nyelvemléket, Mária siralmát, amely székely rovásíráshoz új anyagot adott.

— A folyóiratom az egész világon terjedt, Tokióba 3 példány jár. Amerikában sok példányt fogyaszt s egész egyszerű embereknek is megtalálható. Mondható, becsületet szerzett a magyar tudományságnak.

Az egyesület életében azonban val-

Rádió hirdetés

ás ábt be, mert az összeköttetés meg-
zakac Oroszországgal. A magyar bizott-
ságnak is megszűnt a feladatát vállalta a
Lőrös Csoma-Társaság, hogy a magyar
nyelv okonságát kutassa. Gróf Teleky
Al és Takách Zoltán lettek a társ-
aság elnökei. 19 kötet jelent meg s neve-
sége az összeköttetés látta napvilágot arról,
hogy a magyar nyelvnek kapcsolata van az
ázsiai kultúrával. Ezt biztos adatokkal,
főleg a számnevek rendszerével lehet
mutatni. Fehér Géza, a kormánykép-
viselője Szófiában a magyar-bolgár kap-
csolatokról adott ki németnyelvű dolgozat-
ot.

Aláboru alatt a fogolytáborokban az
emberek utódaival tettem becses tanul-
mányokat. Ez a nép az összetett, amely ke-
szített, mert a nyelve is ugyanaz, amelyet
az emberek neveznek magyarul. Azután a
foglaltakkal érintkeztem, mert jár-
nak a földön 1885-ben.

A nyomdai viszonyok Budapesten
egyszerű, a papírárok magasak, szakszerű
munkákat képtelenség kiadni.
Ennek segítségünkre sietett, 14 milliót
a célra s emellett gyűjtenek is. Az
országban nagy, a tudományos mun-
ka elvégzése nem egyszerű, szép me-
rezt s jó papírt kíván. Vannak, kik
tudnak a magyar tudományos mun-
káról. A tudósok inségbe jutottak, létmi-
nőség sincs meg, egyetemi tanárok nem
tudnak fenntartani magukat. A tudósok
közül a k. n. o. Vilmos püspök egészsé-
gügyi intézete, ha kisebb keretekben
tudja az ott dolgozó tudósokat. Szé-
nyesen dr. nagyváradi kanonok is
van, most a Szent István Akadémia
is értékes munkái vannak. Szá-
nyos Lajos dr. lengyel tanulmányok-
kal foglalkozik s erről könyvet adott ki.

Oroszországból érkezik a hír, hogy
Miklós turkológus meghalt; meg-
írta a Moszkvában a folvóiratok
között. Alkalmam volt egy összetett tu-
dós, aki a Kaukázusból jött, beszélni.
Elmondta, hogy Tudományos Akadé-
mia Szentpétervárt, de munkássága
külföldre. Sajnos, hogy az orosz
nyelv kapcsolat megszűnt. A néme-
i munkák elvették az érintkezést, a franciák
is, bár meghívtak bennünket a
szemlére két ízben is Párisba s az
Lőrös Csoma-Társaság százéves jubileumára üd-
völtöztetett őket, de anyagi viszonyaink az
előző nem engedik meg.

Ötvenket csere útján szerzünk be,
amelynek van, kölcsönadja. Egyetlen
egy hagyta ott munkáját, megmaradt
a Budapesti Szemle vékony fü-
zetében is kiterjedelmű. A közönség
szépsége megrokkant.

Romániával nincs kapcsolatunk, az
tudományos munkásságról keveset
tudunk. Karácsonyi János dr. püspök
is kaptuk meg. Csodálatos, hogy
még nincs egy tudományos folvóirat.

Eredmény

hogy a lapja újra megjelenik, a finn-
országok összeköttetésekhez ui és ui
szolgáltathat s megerősítheti a
szemléte az asszír kultúrával.
Nyugat felé orientálódunk, miután
megszűnt az összeköttetésünk.
Egyes akadályalanul dolgozhassunk

Hare egy étergyár körül

Tavaly történt, hogy egy nagyváradi
szeszgyár étergyárral bővítette ki műkö-
dési körét. A telepszemlén megjelent Se-
rac Aurél városi tűzoltó főparancsnok,
aki az engedély kiadását hevesen ellene-
zte tűzbiztonsági szempontból, miután a
gyárhoz közel lakóházak vannak s robba-
nás esetén tűz támadhat. Cherciu Já-
nos iparfelügyelő ezzel szemben az enge-
dély kiadását javasolta, mert bár a gyár
a város belső területén fekszik, óriási tel-
ke, a Körös közelsége és a környező sza-
bad tér eléggé biztosítja a nem is közel-
lakókat a veszedelem ellen, de a tűzbiz-
tonsági intézkedések is kizárják nagyobb
szerencsétlenség bekövetkezését. A vita az
iparfelügyelő és a tűzoltó főparancsnok
között annyira elmérgesedett, hogy a tűz-
oltóparancsnoknak egy súlyos kijelentése
miatt Cherciu János iparfelügyelő fegyel-
mi feljelentést tett Serac Aurél ellen a pol-
gármesternél, aki a vizsgálatot meg is in-
ditotta. Az étergyár engedélyezése meg-
történt, a közellakók (az iparfelügyelő
szerint a konkurencia biztatására) meg-
fellebbezték az engedélyező határozatot,
de a nagyszabású ipari felügyelőség az
ipari minisztérium kiküldöttével tartott
vizsgálat után az engedélyt kiadta.

Serac Aurél most kézhez kapta az ipari
minisztériumnak 1921-ben kiadott rende-
letét, amely elrendeli, hogy a veszélyes
üzemi gyárak 1923. október 30-ig kitelepi-
tendők a városok belső területéről egy,
esetleg félkilométernyi távolságra. All ez
főképpen a szomszédok csendjét zavaró
zajos üzemekre, az éter és szeszgyárakra.
E rendelet alapján Serac Aurél tűzoltó-
parancsnok az étergyárak engedélyének
revíziója iránt tett előterjesztést s állás-
pontjának igazolására csatolta a rende-
letet a fegyelmi ügy irataihoz.

ÚJONSÁGOK

* A magyar párt rendkívüli gyűlése
Marosvásárhelyen. A magyar párt e hó
20-án ülést tart, amelyen a kormány is-
kolapolitikája ellen tiltakozik. A magyar
párt végrehajtó bizottsága elhatározta,
hogy a rendkívüli ülést Marosvásárhelyen
május 23-án tartják meg.

* Az ügyvédi kamara közgyűlése má-
jus 23-án lesz délelőtt 11 órakor a kama-
ra termében. Tárgysorozaton lesz az évi
jelentés és a tisztújítás.

* Nikita aranykincsei. Cettinjből je-
lentik: Négy ládát ástak ki, melyeket Ni-
kita menekülése előtt elrejtett. A ládák
arany és ezüstneműn kívül politikai irato-
kat tartalmaztak.

* Koppenhágában betiltották a Vil-
mos-filmet. Koppenhágából jelentik: A
cenzor a Vilmos császár esküvőjéről ké-
szült filmet betiltotta azzal az indokkal,
hogy izléstelen és megengedhetetlen oly
film előadása, amelyet a császár bele-
egyezése nélkül készítettek. S végül azzal
indokolják a betiltást, hogy a film kelle-
metlenül érinti Vilmos császár magán-
életét.

* Bérbevehető lakások. A Lakbérleti
hivatal a törvényes rendelkezések értelmé-
ben a következő üresnek nyilvánított la-
kásokat hirdeti meg és adja bérbe. 1923.
április 24-én d. u. 3 órakor: 1. Str. Simeon
Barnitiu No. 7. 1 szoba konyha. 1923. ápr-
ilis 26-án d. u. 3 órakor: 1. Str. Parcul
Eminescu No. 20. 5 szoba és mell.hely; 2.
Str. Axente Sever No. 15. 1 szoba konyha;
3. Piata Mihaiu Viteazul No. 5. 2 szoba;
4. Str. Calvaria No. 180. 3 szoba és mell-
hely. 5. Str. Oituz No. 4. 2 szoba konyha;
6. Str. Alapi No. 4. 3 szoba és mell.hely.

7. Str. Podului No. 19. 1 szoba konyha; 8.
Str. Tabacarilor No. 6. 1 szoba konyha.
1923. április 28-án d. u. 3 órakor: 1. Str.
Parcul Traian No. 1. 5 szoba és mell.hely.
— A Parcul Traian No. 1. sz. alatti lévő
5 szobás lakás tévedésből lett április 23-ra
meghirdetve, a tárgyalás április 28-án lesz
megtartva.

* Megjött az utlevél-blanketta. Pár
napig nem állított ki az utlevélügyosztály
utleveleket, mert nem volt blanketta. Teg-
nap egy a rendőrség által Bukarestbe kül-
dött futár elhozta a blankettákat. Már
tegnap meg is kezdődött az utlevelek ki-
állítás. Az akták száma több százra szá-
porodott. Barlat kapitány a közönség
türelmét kéri, most már gyorsan ki fogják
állítani az aprotált utleveleket.

* Kutyafigaton az északi sarkra.
Newyorkból jelentik, hogy Amundsen, a
híres északsarki utazó április tizenharm-
dikán Alaszkáról kutyafigaton elindult
legújabb északsarki útjára.

* Halálozás. Mint részvétellel értesü-
lünk: Prapp Istvánné, szül. Tóth Mária
56 éves korában, hosszas szenvedés után
tegnap meghalt. Temetése szombat dél-
után 5 órakor lesz a Huszár-utca 15. szá-
mu gyászszobából. Gyászolják szerető férje
gyermekai és kiterjedt rokonsága.

* Zizi és A. B. C. a Bonbonniereben.
A közönség általános óhajára a mai intim
estén az idei évad két legnagyobb sikert
aratott bohózata kerül színre. A „Zizi” ci-
mű párisi bohózat és az A. B. C. című Tá-
bori bohózat, mindkettő Táborival a fő-
szerepben. Az új intim magánszámok egé-
szítik ki a nagy műsort, mely pont fél 9
órákor kezdődik.

* Műsoros estély Böszörményi espe-
res jubileumán. A szalontai református
egyház megható ünnepségéről, amelyen
Böszörményi Lajos esperest 50 éves
lelkési működését ünnepelték, tegnap
részletes tudósítást közölt a Nagyvá-
rad. Tegnap este a Központi szálló nagy-
termében előadást rendezett a református
egyház, amely a jubileumi ünnepség utol-
só pontja volt. A műsor első pontja a da-
lárd megnyitója volt, utána Debreceni
István lelkész Zilahy Lajos két szép ver-
sét olvasta fel. Ambroz Irén hegedű-
játékát és Gorodinszky Sasa zong-
orakísérete mellett nagy ovációban része-
sítette a közönség. Kassay Magda Sza-
bolcska Mihály egy alkalmi versét szava-
ta, Ladislav József aradi operaénekes,
Arday Aladár, Kertész Lajos és Nagy Vil-
mos tanítóképezdei igazgató szerepeltek
még a művészi izléssel összeállított mű-
soron. Az estélyen megjelentek a jubi-
leumra összegyűlt előkelőségek és Sza-
lonta társadalma vallás és nemzetiségi kü-
lönbség nélkül.

Az Angol Osztrák Bank Nagyváradi Fióktelepe

deviza átutalásokra autorizált bank.
Mindennemű banktranszaktiókon kívül
deviza átutalásokat a legelőnyösebben
eszközli. Idegen pénzeket vesz, elad.

Deviza osztály telefonszámai:

Nagyvárad 700, 15-50, 15-52.

Női szalmakalapok 120 leltől

Lisré, tagál, bormi, lőször és bást
kalapok hallatlan olcsó árban.

KONIG kalapgyár
Str. St. Ladislau (Körös-utca 16)

Alakítások gyorsan és a legjobb kiv-
telben készülnek.

Andra csukott autó

aponta indul

Garage

zinház mögött. Telefon: 16-01.

* **Házhoz hordják az Uj Kelet-et.** Az Uj Kelet-et az erdélyi és bánáti zsidóság egyetlen egységes sajtóorganumát, mátol kezdve Nagyváradon előfizetőinknek házhoz hordjuk. Fizessen elő az Uj Keletre!

* **Megállapították a lisztárakat.** A malmok és a bukaresti országos lisztár-megállapító bizottság kiküldöttjeinek tárgyalásai után a lisztárakat megállapították. A barna liszt ára 4.75, a fehér liszté 6.85 kilónként. A kenyér ára, barna kenyér 5 lei, fehér kenyér 7.25 bani és a forgalmi adó.

* **Szent mise.** Megboldogult férjem, Links Imre mérnök lelkiüdvéért a szentmise e hó 20-án, szombaton reggel 9 órakor lesz megtartva a Barátok templomában, melyre a megboldogult jóakaróit és jóbarátait ezuton hívom meg. Özv. Links Imréné.

* **Az adóvallomások szombatiig lehet beadni.** Az izeket minden délelőtt szakszerűen és olcsón kitöltik a Hegedüs Hirlapirodában.

* **A Cion-templomban az istentisztelet** péntek este negyed 8 órakor kezdődik.

* **Nagy, lázas előkészületek** folynak a Bonbonnierben a szombati premierhez, amelynek keretében Tábori Emil „Az uj asszisztens” kacagtató bohózata kerül bemutatásra.

* **Musik für alle,** opera, operett, dal, tánc, kuplé füzetek egyenként és kötetenként óriási választékban kapható a Hegedüs Hirlapiroda zeneműosztályában. Vegyen részt a kottapályázaton.

* **Tűz a Bunyitay ligetben.** Aberle Ottó tulajdonát képező Bunyitay-liget 12. számú ház tegnap reggel kigyulladt. Az erre haladó Surányi detektív azonnal felsietett a padlásra és a házban tartózkodó kéményseprővel együtt sikerült eloltani a tüzet. A kivonuló tűzoltóságnak már semmi dolga nem akadt. Surányi detektív megállapította a tűz keletkezésének okát is. Poór József kéményseprő a kéményt ment tisztítani és a padláson eldobott egy égő cigarettát. Ettől gyulladt meg a padláson levő kevés szalma. A kár pár ezer lei.

* **A világhírű Dreher-Haggenmacher világos és dupla maláta sörök ismét kaphatók.**

AMERIKAI IRODABU-TOROK, HÁLÓSZOBÁK, EBEDLOK, PARKETTAK

elsőrendű kivitelben és nagy választékban kaphatók

RIMANOCZY műbutor és parkettgyár R-t. ORADEA-MARE
Strada Clujului 117. :: Telefon 279.

Kárpitos

munkákat elsőrendű kivitelben készíti:

GIDÁLI MANÓ
Ur-u. 2. :- Rákóczi-ut 6.

* Szerényen folynak a próbák a szombati az „Uj asszisztens” című Tábori-féle bohózatból, amelyben Táborin kívül az egész operettszemélyzet közreműködik.

* **Román tanfolyam.** Komolyan tanulni vágyó hölgyek és urak részére május hó 1-ével román tanfolyamot nyitok. Felvételek és jelentkezés délelőtt Coroiu segédtanfelügyelőnél, Josif Vulcan (v. Nagy Sándor) utca 4. szám.

* **Női harisnyák, zocknik és zockerlik** nagy választékban a legjobb minőségben és olcsó árairól ismert Fischer Salamon Sas-passagebeli áruházában vásárolhat a t. vásárló közönség a legjobban.

* **Ne mulassza el senki a Bonbonnierben** a szombati premierhez a jegyét előre megváltani, mert már csak korlátozott számban vannak készenlétben.

* **Feledi Sándor ingatlanforgalmi ügynök,** lakása Szaniszló-utca 63. Telefon 16—27. Található otthon, délelőtt 10 óráig, délután 12-től fél 3-ig.

* **Óvakodjunk a cégek felcserélésétől.** Alulírott felkéri a mélyen tisztelt utazóközönséget, hogy a régóta ismert Hamburg-Amerika-Líneé céget az ujonnan jelentkezőt **American Line, Dienst ab Hamburg** céggel ne méltóztassanak összetéveszteni. Tisztelettel Lazar H. Lazarovits a Hamburg-Amerika-Líneé vezérképviselője.

* **Megjöttek a márkáért vásárolt listre és tagál modellek.** Nagy választék. „Rita” kalapszalón, Alexandri (Teleki) utca 24.

* **Mielőtt ruhaszükségletét beszerezné,** saját érdekében ajánljuk, hogy vételkötelezettség nélkül tekintse meg a szolid olcsó árairól elismert SZÉKELY Kossuth-utca 5. sz. alatti posztóáruház tavaszi férfi szövet különlegességeiből dusan felszerelt raktárát.

* **Vászonárúk, ing-zefirek, ing-rájak, panamak, mosóárúk, bélésárúk, bevásárlásainál nézze meg a Körösparti Áruház óriási választékát,** hol az árak még békéből elismert olcsók. Tisztviselőknek árkedvezmény.

* **Megjöttek a márkáért vásárolt listre és tagál modellek.** Nagy választék. „Rita” kalapszalón, Alexandri (Teleki) utca 24.

* **SZABÓK és KERESKEDŐKNEK** különösen fontos érdekük meggyőződnie arról, hogy SZÉKELY, Kossuth-utca 5. sz. alatti posztóáruház ujonnan bevezetett Angro árai bélésárúkból a legkisebb vételnél is tetemes megtakarítást jelent.

* **Ha igazán jó haskötőt akar,** csak Kovács Sándorné orvosi haskötő készítőnél (Nilgesztelep, a pályaudvarral szemben) rendeljen. Legujabb eredeti forma, jó alakot ad, kényelmes. Könnyű házi haskötő 250 leitől kezdve. Saját találmány, törvényesen védve.

* „OLLA” gummi a legtökéletesebb.

* **Férfi finom kemény kalap 180 lei.** Divatos puha kalap színes vagy fekete 150 lei. Nyulászór kalapok már 160 leitől kezdve. Mindenféle kalapokban, ugyszintén sapkákban óriási választék. Heller és Deutsch, Jorga Miklós (Zöldfa)-utcai kizárólagos kalapáruházában.

* **Egy koszorút adok ingyen** a vidéki vásárló közönségnek. Ingyen temetést eszközök a helybeli szegényebb sorsú közönségnek, kik a temetkezéshez szükséges árukat nálam szerzik be. Tisztelettel Germán Károly utca „Kegyelet” keresztény temetkezési intézet Oradea-Mare.

Sas-passage, a vaskereskedésben osztály.

* **Kabát, kosztüm és ruhaszövet** vásárlásainál saját érdekében nézze meg Körösparti Áruház szövet-tömegét, melyhez hasonló választékot csakis fővárosi áruházakban találhat. Árát utólagos ellenőrzés. Tisztviselőknek árkedvezmény.

* **Vegyen részt a kottapályázaton.** Nyolcezer lei értékű kottát sorsol ki Hegedüs Hirlapiroda zeneműosztály, melyen minden vevője részt vehet. A kottát megkap nálunk. Egyedüli szponzor kottásbolt.

* **Manometer! (feszítő) hitelesítés, telefonfelszerelési mérleg és egyéb műszerész és e szakba vágókat,** javításokat olcsón eszközöl. Andor elektro és precízió mechanika. Teleki-utca 16. szám.

Tőzsdei Jelentések

Zürich, április 19. Nyitás: Bécsi 190, Newyork 551, London 2563 fél, 3660, Milánó 2725, Prága 1647, Borsod-Bécs 0.0077 egynegyed.

Bukarest, április 19. Zárlati árak: Páris 1390, London 988, Newyork 1045, Zürich 38, Prága 632, Bécs 85, Budapest 4 háromnegyed.

Valuták: Márka 105—110, lev. 150, London 990—995, francia 140—150, svájci 3925—40, olasz 1000—1010, 220, dollár 211, osztrák 31, magyar 475.

Budapest, április 19. A Devizapont hivatalos záratai: Amsterdam —1820, London 20.900—21.500, Berlin —1850, Milánó 222—232, Newyork 4690.

A budapesti értékpapírtőzsde záratai: Magyar Hitel 42000, Osztrák 11500, Angol Magyar 6600, Leszt. 6600, Agrár 3000, Magyar-olasz 2400, zai bank 11800, Salgótarjáni 15300, mamurányi 26100, Közuti 6000, Duna-ut 18750, Államvasút 82500, Herman Forgalmi bank 3100, Keresk. Bank 3100, Bosnyák Agrár 5100, M. Ált. Tak. 63000, Borsod Misk. 18000, Concordia Gőz. 13250, Elő. Gőz 54500, Gizella Gőz. 10200, H. Gőz. 20500, Beocsini 170000, Eszt. vári 66000, Felső Kohó 92000, 145000, Magnezit 325000, Ált. 365000, Urikány 215000, Adria 81000, 81000, Atlantica 26250, Levante 18000, Tröszt 26000, Csáky 9000, Fegy. 280000, Ganz. Danubius 2200000, Villam. 280000, Lang 53000, Lipták. Schlick 22000, Osztr. Légszesz 34000, róti 3400, Egy. Izzó 81.000, G. 28.750, Klotild 18.900, Cukor 495.000, termelő 62.500, Gummigyár 34.250, M. ut 23.000, Nasici 177.000, Neuschloss. Ofa 50.000, Olaj 17.500, Szlavóniai 15.000, Egy. fa 1925, Wörne. Lignum 9750, Zabolai 23.000, Ker. F. Egy. Tak. 8000, Rössemann 24.500, S. 16.000, Papiripar 15.250, Boni 19.000, lomsoky 2500, Rézb. 10.200, Egis 4400, hitelb. 35.000, Merkurb. 2530, M. 2200, Viktória gőzm. 37.250, Ocean. Pálfalvy üveg 22.500, Kőburg 16.000, bus 6500, Danica 19.000, Belvárosi Györffy 17.750, Borsodi szén 34.000, trágya 66.000, Karton 33.000.

Selyem, szalma és különböző modelből kalapok nagy választékban, angró árban lesznek árusítva. — Ugyszintén kalapformák és masamód kellékek nagyban kaphatók

Nagy Mihály
Regale Ferdinánd (Rákóczi-ut) 12. sz.

SZINHÁZ

HETI MÛSOR:

MOZI

Élet a halálban

Gumpereke

Makulatura papir

Hegedüs

Hirlapirodaba

Sedott jumper selvem

1852

parosok

A „NAGYVÁRAD” A PRÓHIRDETÉSE

Egy szó ára 1-50 lei, vaslagabb oszlóval 3 lei. A legkisebb apróhirdetés ára 10 szóból 13 lei.

Levalazda
B. Gizi azonnal keresen fel a szerkesztőségben. F. 815

Lakás
Kiadó szanatórium mellett 2 szobás, mellékhelyiséggel lakás, esetleg iszállóval is. Központban szép butorozott szobák azonnal átadók. Weisz Gizi, Nyomda-u. 4. 31

Lakás szőlőbe, központban, 2 szoba mellékhelyiséggel nyaralónak 1 évre kiadó. Weisz Gizi Nyomda u. 4.

Egy szobát keresek bérbe butor nélkül. Cim a kiadóhivatalban. 794

Keresek havi 3-4000 leiert egy olyan butorozott lakást, mely áll 3-4 szobából, 1 konyhából és 1 fürdő szobából. Esetleg butorozatlan is megfelel. — Cimeket kér Kapitány Russó, Rimanóczy szőlőbe. 711H

Alkalmazás
Könyvelő tisztviselőnek hosszabb kereskedelmi irodai praxissal (bizsitisai szakmában is) állást keres. Cimeket a kiadóba kér. 738

Perfect gyors és gépirónót felvesz azonnali belépésre a Komló Testvérek cég. 653

Románul perfect tudó pénztáros nő keres Federa „Crisul”, Bémer-tér. 812

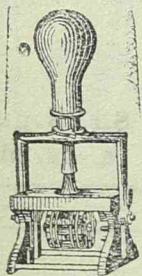
Pénztárkezelésben járta, teljesen megbízható, kaucióképes női munkatér keres helybeli nagy iparvállalat. Cim a Hegedüs Hirlapirodában. 811H

Villanyszerező, közepkoru, nős, állást keres, esetleg vidéken is. Cim a kiadóban. 800

Diplomás román tanár keres fordítói alkalmazást. Cimet a kiadóhivatalban. 801

Hivatalok, intézetek, Kereskedők és iparosok figyelmébe!!

Mielőtt beszerezne

bélyegző
szükségletét, kérjen ajánlatot:
Rosenfeld Lipót
bélyegző gyárostól,
Strada G. n. Mosolu
(Me. oy Mihály-u.) 1.

Kezdő gyors- és gépirónó azonnali állást kap Román-német nyelvet bírók előnyben. „Modern” Film-vállalat Str. Avram Jancu (Koruth u.) 15/a. 804H

Ügyes himzőleányok azonnali felvételnek Cim Mandel Bazar, Zöldfa-utca. 803H

Villanymotor indító ellenállással, 2-7 lóerős, 12000 leiert eladó. Sunfield dombranyomda, Szent János-utca 29.

Jégszekrény eladó, Kereszt-utca 2. Kertész. 580

12 személyes komplett ezüst esetleg felét eladom 12 személyes ebédlő szervíz 60 tányérral komplett 12 ezer lei. Weisz Gizi Nyomda-u. 4. 35

Házak eladók. Házai-adásai megbízásokat vállalunk. — Köcsönöket megszerzünk. Magánpénzeket jutalékkal kihelyezünk. Adásvételi Rt. Parcul Traian 12. — Érteités délután 5

Eladó ház Uri-utca közepén 100 ezer lei, Fácán soron modern ház, beköltözhető, szép udvar 120 ezer lei. — Weisz Gizi, Nyomda u. 4. 30

Sötétkéek öltöny közep-termetre, jókarban, eladó. Cim Kaszárnya-u. 9

Jókarban lévő kiárusítóbódé, nyári konyhának is alkalmas, olcsón eladó. Horváth C. F. R főpályafelvigyázó, Hevesitelep. 798

Eladó egy Ford személyi autó. Megtekinthető Mardár-utca 17. 799

Széles-utca 1. számú ház eladó. Értekezni Keleti Bank, Rimanóczy-u. 6. sz.

Varrógépek kerékpárok
gumik és mindenféle alkatrészek, új és használt, használt eredeti Singer gépek, női szabó és bábkáros gépek részleteire is kaphatók.

JAVÍTÁSOK
a legmegbízhatóbban, — gyorsan és legolcsóbban vállalkoz. — Hívásra házhoz is megyek. Használt varrógépeket és kerékpárokat veszek.

Varrógépraktár
és javító műhely nagyplactér 5. szám, Sas és Zöldfa-utca között

Legújabb divatlapok
kaphatók a

Hegedüs Hirlapirodában

Hegedüs Hirlapirodában

Ha van eladó fehérneműje, kézimunkája, szőnyege, vigye el eladásra, Rákóczy-ut 30. Bizományba elfogadják. 796H

Eladó Rulikovezky uton gyönyörű emeletes ház, két utcára nyíló parkirozott udvarral 600 ezer lei. Bővebbet csakis nálam. Weisz Gizi közvetítő iroda Nyomda u. 4. 33

Gyermekkocsi párna és takaró reneszánsz munkával eladó. Rákóczy-ut 30 jobbra. 793H

Eladó szmirna szőnyeg, kisebb és nagyobb. Rákóczy-ut 30. jobbra. 783H

Eladó házak: Beöthy Ödön-utca 19., Pável-utca 15., Jókai Mór-utca 12., Szacsavay-utca 11. számú házak. Érdelklődni lehet kizárólag Feledy Sándornál, Szaniszló-utca 63. 12

Egy szalongszék eladó. Beöthy Ödön-u. 3. sz. Duf. scuné. 802

Eladó Kórház-utca elején háztelék, szép kerttel, 55 ezer lei. Váradhoz közel üzlet, ház modern korcsmával, 100 ezer lei. — Bathány-utcán modern ház. Weisz Gizi, Nyomda utca 4. 33

Eladó butorok, szalonzongora, desztilláló, Egyesültbank részvénytársaság Kozocsa. Ceica. 761

Teljesen jókarban lévő kis Singer varrógép eladó. Cim Lóbi, Kolozsvári-utca 14. szám. 813

F. hó 23-án délután 3 órakor 1 új két fogatú, olajos tengelyű, a legfinomabb posztóval bélelt csukott kocsit árverésen eladatik. Felvilágosítást ad hétfő délig Riskó kocsigyártó, Lakatos-utca 10. 810

Eladó 2 drb. fekete márványasztal Megtekinthető Polonkay József fűszerüzletében Str. Vlahuta (Szt. János-u. 28. 781

Pallsander ebédlő, teljesen új, sürgősen eladó. Cim a Hegedüs Hirlapirodában 797

Zongora, fekete, rövid keresztúros eladó, hosszú zongorát keresek bérbe. Relica, zongora készítő, Tisza Kálmán-tér 7. 814

Eladó 2 holdas szőlő 1 és fél beültetve, 3 szobás cserepes ház, 2 iszálló, külön gazdasági udvar 160 ezer, város központján villa beköltözhető 3 szoba, fürdőszoba, 1 hold terület szőlővel és gyümölcsösökkel. Eladó egy bádogos műhely gépekkel, felszereléssel. Weisz Gizi, Nyomda-u. 4. 29

Bérbeadó 4 és fél katasztrális hold beültetett szőlő. 1 szobás lakás, borház. Weisz Gizi, Nyomda utca 4. 32

Özemképtelen nyersolaj, szívógáz és benzínmotorokat legmagasabb árban veszünk. Stern és Grad, Str. Moseiu No. 1. 638

Eladó Szaniszló utca közepén egy modern ház, 250 ezer Lei, Weisz Gizi, Nyomda u. 4. 37

Használt és új törülközők eladók, Rákóczy-ut 30. jobbra. 807H

Elegáns csizma 42. számú eladó. Cim a Hegedüs Hirlapirodában. 806H

Sport gyermekocsi, gumikerekű és bűdelt vasállvánnyal eladó. Cim a Hegedüs Hirlapirodában. 805H

ELADÓ

hajókocsi olajos tengellyel, 4 kocsikerék új.

Ház négy szobás kocsiszínnel, nagy telekkel 100.000 leiert, a Magyar-utca kezdetén. Értekezni Szacsavay-u. 59 sz. a. **BRODYNAL**

Lószerszámok
kocsizók, fekete, sárga és valódi nikkal csatlókkal 4000 leitől, igaz 1200 leitől. Javításokat olcsón és jól készítik, **BRODY**
Nvárad, Hentes-u. 3.

Eladó házak

Lukács György-utca elején beköltözhető ház, kert, iszálló, nagy udvar 350 ezer. Körös-átca üzletház itál engedélyvel beköltözhető 220 ezer. — Vannak több kisebb nagyobb házak, 1 és 2 szobás lakások, üzletek, átadó 2 szobás szőlőlakás stb. Ha lakás házát földjét, szőlőjét, butorozott lakását eladni, kiadni cserélni akarja, forduljon bizalommal hozzám diszkrétan azonnal elintézem.

Weisz Gizi
közvetítő iroda,
Nyomda-utca 4. sz.
Szaniszló-utca sarkán.

Jumperek, ruhák, gyermek ruhák szépen horgol
Nigasztelep, reptérrel szemben első villa.

Utlevelekhez, bérletekhez legutányosabban szit fényképeket Zerk fényképész, Szaniszló-utca 25. szám.

3 pár női harisnyát 2 párt, 2 pár zoknit párt varr Gondáné, B. Janich-utca 2.

Harisnyák valódi céd, kézen kötött kapható minden nagy ártban, Zárdi, 1. emelet.

Szött gobelin, filé mákák, himzeit zsebkönyvek, kész vászon fehérnemű, diványpárnák, ággyarrak, siórok legszebb letelben érkeztek Zárdi, 1. emelet.

24% kamatra keres magánpénzt teljes fedetel. Adásvételi Rt. Parcul Traian (Széchenyi-tér) Érteités délután.

30 lei női inghiménadrág, vánkoshuzatok lei. Függönyök és egyéb fehérnemű himzesek a gyon olcsón készülnak. Tetszészerinti minták, nogramok stb ingyen nek elődrukolva Ké a n. é. közönség támogatását, mivel a munkábevélt összeg két szep munkaképtelen ember megatására fordítottik. Landeszmanné, Magy utca 23.

50.000 leit kamatra tositák ellenében kiadó „Bizos” jelivére a gedüs Hirlapirodában

Pütsé és gouvre munkolcsón és jól készü Teleki u. 22. sz. a.

Üzlet helyiség Nagyp téren lelépéssel átadó Cim a Hegedüs Hirlapirodában.

Pianin

fekete keresztúros hárfá, pedálos, ünnö hangu, rendű gyártmány Hofman és Cz és egy

rövid zongor
jutányos árban

eladó
Sternberg
Nagyvárad, Kishídő.
Telefon 13-45

Remélem tudja m hogy leggyorsabban inteni el

utlevélt és vizu
Kolozsvárt, Brautban és Bukarestben **DEUTSCH & FIA**
Intárlirodáj

Palace (volt Pa nonia) kávéhá.

VEGYE TUDOMÁSUL

mindenki, hogy a Szent János-u. 32. szám alatti fűszerkereskedésmet a mai naptól kezdve

festék és olajárakkal

bővittem ki, hol a legjobb firmeist, lackot, mindenféle a szines festéket tartok raktáron. — Igyekszem jó kiszolgálás és olcsó árákkal vevőim bizalmát kiérdemelni.

BIRÓ ALBERT
Szent János-utca 32. sz.

Puha olmoi

keres megvételre a

Sonnenfeld Adolf nyomda Rt.

Szilágyi Derső-utca 6. sz.

Keresek fordító tolmácsot bizalmi szolgáltra. Az illetőnek ismernie kell a francia, román és magyar nyelvet.

Péyázók küldjék el fizetési igényük megjelölésével és referenciákkal ellátott ajánlatukat D mitrescu Oradea Mare, Strada Regele Ferdinand 36 alá. Kiszállások külön díjaztatnak.

Utleveleket vizumokat

bármely konzulátusnál a leggyorsabban elintéz

Dijmentes felvilágosítást nyújt
Román fordítást azonnal elintéz

SCHREIER

ügynökség Tisza Kálmán-tér 1. szám Vármegyeháza mellett.

Sonnenfeld Adolf nyomda Részv. Társ.